CİNAYƏT YOLU İLƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ ƏMLAKIN LEQALLAŞDIRILMASINA VƏ TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİNƏ QARŞI MÜBARİZƏYƏ DAİR TƏDBİRLƏRİN TƏQDİMATI

ÖN SÖZ

“Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizəyə dair tədbirlərin təqdimatı” barədə sənəd “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 2022-ci il tarixli 781-VIQ nömrəli Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Auditorlar tərəfindən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizədə müştəri uyğunluğu, üçüncü şəxslərə güvənmə, məlumat və sənədlərin saxlanılması öhdəliyi, siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslərlə əməliyyatlar, yeni texnologiyalar, yüksək riskli zonalar, daxili nəzarət proqramı, monitorinq olunmalı əməliyyatlar, öhdəlik daşıyan şəxslərin daxili nəzarət proqramı çərçivəsində görməli olduqları önləyici tədbirlər çox böyük əhəmiyyətə malik olduğuna görə onlara xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Auditorlar nəzərə almalıdır ki, maliyyə institutları uydurma adlarla və ya anonim hesablar açmamalı, sənədləri və əmlakı uydurma adlar istifadə edilməklə və ya anonim olaraq saxlanca qəbul etməməli (xüsusi otaqlarda və ya seyf qutularında saxlamamalı), anonim depozit sertifikatları buraxmamalı və anonim bank kitabçaları təqdim etməməlidirlər.

Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində ƏL/TMM Qanununun 4.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda müştərini eyniləşdirməli, müştərinin eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya etməli və digər müştəri uyğunluğu tədbirlərini həyata keçirməlidirlər;

Auditorlar tərəfindən hüquqi şəxsin (publik hüquqi şəxslər istisna olmaqla) benefisiar mülkiyyətçisinin eyniləşdirilməsi müvafiq ardıcıllığa uyğun olaraq həyata keçirilməli və eyniləşdirmə məlumatlarının verifikasiyası aparılmalıdır.

Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar bütün mürəkkəb, qeyri-adi olaraq irihəcmli olan, habelə açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan əməliyyatların oxşar əməliyyat modelləri ilə müqayisəli şəkildə təyinatını və mahiyyətini ağlabatan səviyyədə aydınlaşdırmalı, belə əməliyyatlar zamanı təqdim edilmiş əmlakın mənbəyini müəyyən etməli və bunlarla bağlı təhlil hesabatı tərtib etməlidirlər.

ÖN SÖZ

Auditorlar tərəfindən ƏL/TMM Qanununun 4.9-cu və 4.13.2-ci maddələrinin tələblərinin tətbiqi mümkün deyildirsə, habelə Qanunun 4.13.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin tətbiqi zamanı şübhəli əsaslar müəyyən edilərsə, bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verməlidirlər.

Öhdəlik daşıyan şəxslər digər öhdəlik daşıyan şəxslərin (üçüncü şəxslərin) ƏL/TMM Qanununun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq apardıqları müştəri uyğunluğu tədbirlərinə və ya işgüzar münasibətlərin yaradılması məqsədilə yeni müştərinin təqdimatı zamanı digər öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən əldə edilmiş məlumat və sənədlərə güvənə bilərlər. Üçüncü şəxslərə güvənilən hallarda ƏL/TMM Qanununun tələblərinə əməl edilməsinin məsuliyyəti güvənən öhdəlik daşıyan şəxslərin üzərinə düşür.

Öhdəlik daşıyan şəxslər ölkədaxili və transsərhəd əməliyyatlara dair bütün məlumat və sənədləri qanunvericilikdə daha uzun müddət nəzərdə tutulmadıqda, əməliyyat bitdiyi tarixdən sonra ən azı 5 il ərzində saxlamalıdırlar.

Öhdəlik daşıyan şəxslər siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslərlə əməliyyatlara münasibətdə müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduğunu müəyyən etməyə imkan verən risklərin idarə edilməsi sistemini tətbiq etməli, siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslə işgüzar münasibətləri yalnız rəhbərliyin razılığı əsasında yaratmalı və ya davam etdirməlidir.

Öhdəlik daşıyan şəxslər yeni texnologiyalar vasitəsilə yaradılan işgüzar münasibətlərə və aparılan əməliyyatlara yüksək riskli münasibətlər və əməliyyatlar kimi yanaşmalı və bu münasibətlərin yaradılması və əməliyyatların həyata keçirilməsi zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi və azaldılması üzrə tədbirlər görməlidirlər. Öhdəlik daşıyan şəxslər yeni texnologiyalar vasitəsilə yaradılan və ya onların tətbiqini nəzərdə tutan işgüzar münasibətlərin, məhsulların və aparılan əməliyyatların tənzimlənməsinə dair daxili qayda və prosedurlara, önləyici tədbirlərə, o cümlədən elektron nəzarət sistemlərinə malik olmalıdırlar.

ÖN SÖZ

Öhdəlik daşıyan şəxslərə münasibətdə yeni məhsulların və çatdırılma kanalları da daxil olmaqla yeni biznes praktikalarının yaradılmasından, habelə yeni texnologiyaların tətbiqindən qaynaqlanan cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri nəzarət orqanları tərəfindən müəyyənləşdirilməli və qiymətləndirilməli, eləcə də müvafiq risklərin idarə edilməsinə və azaldılmasına münasibətdə önləyici tədbirlər müəyyən edilməlidir. Yeni texnologiyalar müştəri uyğunluğu tədbirlərini istisna etməməlidir.

Yüksək riskli zonaların vətəndaşları ilə, qeydiyyat, yaşayış və ya əsas fəaliyyət yeri həmin zonalarda olan şəxslərlə və ya onların vasitəsilə, eləcə də həmin zonalarda qeydiyyatdan keçmiş bankda hesaba malik olan şəxslərlə əlaqədar hər hansı işgüzar münasibətlər və əməliyyatlara münasibətdə yüksək riskli zona hesab edilən ölkədə təsis edilən, idarə edilən və ya fəaliyyət göstərən üçüncü şəxslər tərəfindən təqdim edilən məlumat və sənədlərə güvənmədən ƏL/TMM Qanununun 4.13-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilməlidir.

Yüksək riskli zonaların siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ilə razılaşdırmaqla, maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilir və birbaşa və ya müvafiq nəzarət orqanlarının vasitəsilə öhdəlik daşıyan şəxslərə göndərilir.

Öhdəlik daşıyan şəxslər müəyyən edilmiş risklərə, fəaliyyətlərinin miqyasına və xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə daxili nəzarət proqramı çərçivəsində daxili qayda və prosedurların, nəzarət mexanizmlərinin və onların inkişaf planlarının təsdiq və tətbiq edilməsi, rəhbərlik səviyyəsində məsul şəxsin və məsul şəxs olmadıqda onu əvəz edən şəxsin müəyyən edilməsi də daxil olmaqla, leqallaşdırmaya və terrorçuluğa qarşı tələblərə riayət edilməsi üzrə müstəqil və effektiv sistemin təşkil edilməsi, işəgötürmə prosesində yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələblərinin təmin edilməsi məqsədilə yoxlama prosedurlarının təsdiq və tətbiq edilməsi, işçilərin davamlı qaydada təlimlərə cəlb edilməsi, mövcud sistemin səmərəliliyini daxili audit standartları əsasında qiymətləndirən müstəqil audit mexanizminin təşkil edilməsi kimi tədbirləri görməlidirlər.

ÖN SÖZ

Maliyyə monitorinqi orqanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında iştirak edir, öhdəlik daşıyan şəxslər, nəzarət orqanları və digər dövlət orqanları (qurumlar) tərəfindən təqdim edilən, həmçinin informasiya resurslarından, açıq mənbələrdən və digər şəxslərdən əldə olunan məlumat və sənədləri toplayır və təhlil edir, təhlilin nəticələrini və digər zəruri məlumatları aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlara) təqdim edir.

Əməliyyatlarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya digər cinayətlərə dair əsaslar və ya şübhələr mövcud olduqda ƏL/TMM Qanununun 11.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda maliyyə monitorinqi orqanı əməliyyatın icrasının dayandırılması barədə ən qısa müddətdə, lakin 2 iş günündən gec olmayaraq əsaslandırılmış qərar qəbul edir və dərhal həmin əməliyyatı icra edən maliyyə institutuna əməliyyatın dayandırılması barədə göstəriş verir.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulmasının smörfinq üsulu, parçalama üsulu, vergi cənnətləri (Ofşor Mərkəzləri), şel banklar, saxta şirkətlər, nağd puldan istifadə edən müəssisələr, borcların avtomatik maliyyələşdirilməsi üsulu, valyuta dəyişmə məntəqələri, alternativ pul köçürmə üsulları, saxta qaimə-faktura/saxta ixracat, vəsaitlərin ölkədən fiziki formada çıxarılması kimi üsulları mövcuddur ki, onlara qarşı mübarizə davamlı olaraq gücləndirilməlidir.

Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizənin məqsədi cinayətkarları cinayətdən əldə edilən gəlirlərdən məhrum etməklə onların əsas səbəbini aradan qaldırmaq, maliyyə sistemləri və institutlarının çirkli pulların yuyulması proseslərində alət kimi istifadəsinin qarşısını almaq və cəmiyyətin sistemə olan inamını qorumaqdır.

Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizədə Çəkindirici tədbirlər həbs, pul cəzası, müsadirə və hüquqi şəxslər üçün təhlükəsizlik tədbirləri görmək kimi çəkindirici tədbirlər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Profilaktik tədbirlər cavabdeh şəxslərə tətbiq olunan müştəri uyğunluğu tədbirləri, şübhəli əməliyyatlar barədə bildirişlər, daxili nəzarət, daxili audit, risklərin idarə edilməsi kimi öhdəliklər ƏL/TMM Qanunu ilə tənzimlənir.

Əhatə dairəsi

- Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizədə önləyici tədbirlər
  - *Müştəri uyğunluğu tədbirləri*
  - *Üçüncü şəxslərə güvənmə*
  - *Məlumat və sənədlərin saxlanılması öhdəliyi*
  - *Siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslərlə əməliyyatlar*
  - *Yeni texnologiyalar*
  - *Yüksək riskli zonalar*
  - *Daxili nəzarət proqramı*
- Monitorinq olunmalı əməliyyatlar
- Öhdəlik daşıyan şəxslər

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

Auditorlar tərəfindən həyata keçirilməli olan müştəri uyğunluğu tədbirləri aşağıdakılardır:
1. Auditorlar nəzərə almalıdır ki, maliyyə institutları uydurma adlarla və ya anonim hesablar açmamalı, sənədləri və əmlakı uydurma adlar istifadə edilməklə və ya anonim olaraq saxlanca qəbul etməməli (xüsusi otaqlarda və ya seyf qutularında saxlamamalı), anonim depozit sertifikatları buraxmamalı və anonim bank kitabçaları təqdim etməməlidirlər.
2. Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar aşağıdakı hallarda müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiq etməlidirlər:
2.1. işgüzar münasibətlərin yaradılmasından əvvəl;
2.2. iyirmi min manat məbləğində (bundan sonra – limit) və ya limitdən artıq məbləğdə həyata keçirilməsi gözlənilən hər hansı birdəfəlik əməliyyatdan əvvəl (bu hala, həmçinin limit çərçivəsində həyata keçirilərək bir-biri ilə əlaqəsi olan və ümumi məbləği limitdən artıq olan bir neçə əməliyyat aiddir);
2.3. maliyyə vəsaitlərinin elektron köçürülməsi və virtual aktivlərlə əməliyyatların aparılmasına dair Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq maliyyə vəsaitlərinin birdəfəlik elektron köçürülməsindən və virtual aktivlərlə aparılan birdəfəlik əməliyyatlardan əvvəl;
2.4. əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsinə və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində istifadə edilməsinə şübhə yaradan bütün hallarda;
2.5. əldə edilmiş məlumat və sənədlərin doğruluğuna və ya uyğunluğuna dair şübhələr olduqda.
3. Əməliyyatın ümumi məbləği əməliyyatın icrasından əvvəl məlum deyilsə, müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqi əməliyyatın məbləğinin limitdən artıq olduğu müəyyənləşdiyi anda həyata keçirilir.
4. Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində aşağıdakı tədbirləri görməlidirlər:

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

4.1. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda müştərini eyniləşdirməli (müştərinin xidmətlərdən daimi və ya qeyri-müntəzəm istifadə etməsindən, fiziki və ya hüquqi şəxs, habelə xarici hüquqi təsisat olmasından asılı olmayaraq), müştərinin eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya etməli və digər müştəri uyğunluğu tədbirlərini həyata keçirməlidirlər;

4.2. şəxsin müştərinin və ya digər şəxsin adından fəaliyyət göstərməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş səlahiyyətinin olub-olmamasını müəyyən etməli, həmin şəxsi eyniləşdirməli və eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya etməli və digər müştəri uyğunluğu tədbirlərini həyata keçirməlidirlər;

4.3. benefisiar mülkiyyətçinin kimliyinin müəyyən edilməsinə tam əmin olanadək onu eyniləşdirməli və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirmə məlumatlarının etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiyası üçün ağlabatan tədbirlər görməlidirlər;

4.4. işgüzar münasibətlərin məqsədini və mahiyyətini aydınlaşdırmalı və bu barədə müştəridən məlumat və sənədlər əldə etməlidirlər;

4.5. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.4.1–4.4.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş məlumatlar və sənədlər əsasında müştəri profilini yaratmalıdırlar;

4.6. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.19-cu və 4.20-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tələblər barədə müştərini məlumatlandırmalıdırlar.

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

5. Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar işgüzar münasibətlərə aşağıdakı müştəri uyğunluğu tədbirlərini davamlı olaraq tətbiq etməlidirlər:
5.1. aparılan əməliyyatların müştəri barədə əldə edilmiş məlumat və sənədlərlə, habelə müştərinin fəaliyyəti və risk profili, o cümlədən maliyyə vəsaitinin mənbəyi haqqında məlumat və sənədlərlə uyğunluğunun müəyyən edilməsi məqsədilə əməliyyatların təhlil edilməsi;
5.2. mövcud olan məlumat və sənədlər nəzərdən keçirilib tədqiq edilərək yüksək riskli müştəriləri prioritetləşdirməklə müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində əldə edilmiş məlumat və sənədlərin yenilənməsinin və adekvatlığının təmin edilməsi.
6. Müştərisi hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat olan mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar əlavə olaraq aşağıdakı müştəri uyğunluğu tədbirlərini həyata keçirməlidirlər:
6.1. müştərilərin fəaliyyətinin xarakterinin, sahiblik, nəzarət və idarəetmə strukturunun müəyyən edilməsi;
6.2. adı, təşkilati-hüquqi forması, mövcudluğuna dair dəlillər, habelə təsis sənədləri, cari fəaliyyətinə rəhbərlik edən vəzifəli şəxslərin adları, hüquqi və faktiki ünvanına dair məlumat və sənədlər əsasında müştərilərin eyniləşdirilməsi və eyniləşdirmə məlumatlarının etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumatlar, sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya edilməsi;
6.3. hüquqi şəxsin və xarici hüquqi təsisatın benefisiar mülkiyyətçisinin kimliyinin müəyyən edilməsinə tam əmin olanadək onun eyniləşdirilməsi və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirmə məlumatlarının etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiyası üçün ağlabatan tədbirlərin görülməsi.
7. Auditorlar tərəfindən hüquqi şəxsin (publik hüquqi şəxslər istisna olmaqla) benefisiar mülkiyyətçisinin eyniləşdirilməsi aşağıdakı ardıcıllığa uyğun olaraq həyata keçirilməli və eyniləşdirmə məlumatlarının verifikasiyası aparılmalıdır:

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

7.1. son nəticədə hüquqi şəxsdə mühüm iştirak payına (hüquqi şəxsdə iştirak paylarının bölgüsü mühüm iştirak payının mövcudluğunu istisna etmirsə) malik olan fiziki şəxs (şəxslər) müəyyən edilməli;
7.2. mühüm iştirak payına malik olan fiziki şəxsin (şəxslərin) hüquqi şəxsin benefisiar mülkiyyətçisi olmasına dair şübhələr olduqda və ya iştirak payı əsasında hüquqi şəxsə nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər) mövcud olmadıqda, hüquqi şəxsə başqa formada mövcud nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər) müəyyən edilməli;
7.3. əgər hüquqi şəxs üzərində iştirak payı əsasında və ya başqa formada nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxsi müəyyən etmək mümkün deyildirsə, hüquqi şəxsə rəhbərliyi həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər) müəyyən edilməli.
8. Auditorlar nəzərə almalıdır ki, xarici hüquqi təsisatın benefisiar mülkiyyətçisinin eyniləşdirilməsi aşağıdakı ardıcıllığa uyğun olaraq həyata keçirilməli və eyniləşdirmə məlumatlarının verifikasiyası aparılmalıdır:
8.1. trastın strukturunda təsisçi, trast idarəçisi, trast təminatçısı (olduğu halda), benefisiar və ya benefisiarlar qrupu, trast üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən hər hansı digər fiziki şəxs (nəzarət və ya sahiblik zənciri də daxil olmaqla) müəyyən edilməli;
8.2. digər növ xarici hüquqi təsisatlarda eyni və ya oxşar hüquq və vəzifə daşıyan şəxslər müəyyən edilməli.
9. Həyatın yığım sığortası müqaviləsi üzrə müştəri uyğunluğu tədbirlərinə əlavə olaraq faydalanan şəxs müəyyən və ya təyin edilən kimi onun barəsində aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilməlidir:
9.1. sığorta müqaviləsi üzrə faydalanan şəxs fiziki, hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat olduqda, həmin şəxsin eyniləşdirmə məlumat və sənədləri əldə edilməli;
9.2. faydalanan şəxs xüsusiyyətlərinə, təsnifatına və ya digər əsaslara görə təyin edildikdə, ödəniş zamanı faydalanan şəxsi eyniləşdirməyə imkan verən yetərli həcmdə məlumat və sənədlər əldə edilməli;
9.3. ödəniş zamanı faydalanan şəxsin barəsində verifikasiya tədbirləri həyata keçirilməli.

10. Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar bütün mürəkkəb, qeyri-adi olaraq irihəcmli olan, habelə açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan əməliyyatların oxşar əməliyyat modelləri ilə müqayisəli şəkildə təyinatını və mahiyyətini ağlabatan səviyyədə aydınlaşdırmalı, belə əməliyyatlar zamanı təqdim edilmiş əmlakın mənbəyini müəyyən etməli və bunlarla bağlı təhlil hesabatı tərtib etməlidirlər.
11. Mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlar mürəkkəb, qeyri-adi olaraq irihəcmli olan, habelə açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan əməliyyatlar üzrə risk dərəcəsi yüksək olan hallarda, habelə müştərilərin, məhsulların, xidmətlərin, əməliyyatların, çatdırılma kanallarının və coğrafi yerləşmənin xüsusiyyətləri ilə bağlı meyarların qiymətləndirilməsi əsasında və risk qiymətləndirmələrinin nəticələrini əsas götürməklə riskin yüksək olduğunu müəyyən etdikdə gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiq etməlidirlər.
12. Müştərilərin, məhsulların, xidmətlərin, əməliyyatların, çatdırılma kanallarının və coğrafi yerləşmənin xüsusiyyətləri baxımından yüksək və aşağı risk faktorları, müştəri profilinin yüksək, orta və ya aşağı risk qrupuna aid edilməsi qaydası, habelə gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərinə dair tələblər maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilir.
13. Gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində auditor xidməti göstərən şəxslər aşağıdakı tədbirləri görməlidirlər:
13.1. cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri yüksək olan hallarda müəyyən edilmiş risklərə mütənasib olaraq gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq etməli və işgüzar münasibətlərin monitorinqinin intensivliyini artırmalı;
13.2. həyatın yığım sığortası müqaviləsi üzrə gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqini müəyyənləşdirmək üçün həyatın yığım sığortası şəhadətnaməsi üzrə faydalanan şəxsin risk dərəcəsini qiymətləndirməli, hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat olan faydalanan şəxsin yüksək riskli olduğu müəyyən edilərsə, faydalanan şəxsə, habelə onun benefisiar mülkiyyətçisinə münasibətdə gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri həyata keçirməli;

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

13.3. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.9-cu və 4.13.2-ci maddələrinin tələblərinin tətbiqi mümkün deyildirsə, habelə Qanunun 4.13.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin tətbiqi zamanı şübhəli əsaslar müəyyən edilərsə, bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verməlidirlər.

14. Müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqi mümkün deyilsə, hər hansı əməliyyat həyata keçirilməməli, işgüzar münasibətlər yaradılmamalı, hesab açılmamalı, habelə işgüzar münasibətlərə xitam verilməli və bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verilməlidir.

15. Müştəri uyğunluğu tədbirlərinin həyata keçirilməsinin "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.13.3-cü və 11.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tədbirlər haqqında müştərinin və ya digər şəxslərin məlumatlandırılmasına səbəb olacağına ehtimallar olduqda, müştəri uyğunluğu tədbirləri dayandırılmalı və müştəri haqqında məlum olan məlumat və sənədlər də əlavə edilməklə, bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verilməlidir.

16. Fəaliyyətinin xüsusiyyətləri, risk dərəcəsi və səciyyəviliyi nəzərə alınaraq, "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəyə minənədək yaranmış və Qanun qüvvəyə mindiyi gündən sonra davam edən işgüzar münasibətlər üzrə müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilməlidir. Bu halda qeyd edilən tədbirlərin daha əvvəl tətbiqi, tətbiq edilmə vaxtı və tezliyi, habelə əldə olunan məlumatların yetərliliyi nəzərə alınmalıdır.

17. Aşağıdakı hallar istisna olmaqla, əvvəllər həyata keçirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərinə güvənilə bilər və müştəri uyğunluğu tədbirlərinin təkrar həyata keçirilməsi tələb edilmir:

17.1. əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsinə və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində istifadə edilməsinə şübhə yaradan bütün hallarda;

17.2. müştəri və ya benefisiar mülkiyyətçi ilə bağlı əvvəllər təqdim edilmiş eyniləşdirmə məlumat və sənədlərinin doğruluğuna və ya uyğunluğuna dair şübhələr olduqda;

17.3. müştərinin işgüzar profili ilə uzlaşmayan əhəmiyyətli dəyişikliklər olduqda;

17.4. mürəkkəb, qeyri-adi olaraq irihəcmli olan, habelə açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan əməliyyatlar həyata keçirildikdə;

Müştəri uyğunluğu tədbirləri

17.5. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müştəri uyğunluğu tədbirlərinin davamlı olaraq tətbiq edilməsi zəruri olduqda.

18. Auditorlar tərəfindən müştərilərin, məhsulların, xidmətlərin, əməliyyatların, çatdırılma kanallarının və coğrafi yerləşmənin xüsusiyyətləri ilə bağlı meyarların (faktorların) qiymətləndirilməsi əsasında, risk qiymətləndirmələrinin nəticələrini əsas götürməklə riskin aşağı olduğu müəyyən edildikdə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.2.1–4.2.3-cü maddələrində göstərilən hallarda və maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq sadələşdirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiqinə yol verilir. Sadələşdirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərinə dair tələblər risk qiymətləndirməsi əsasında maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

19. Auditorlar nəzərə almalıdır ki, peşəkar fəaliyyət çərçivəsində üçüncü şəxslərə hüquqi şəxsləri və ya onların filial və nümayəndəliklərini təsis etmək, hüquqi şəxslərin qanuni təmsilçisi qismində çıxış etmək, hüquqi şəxslər və ya onların filial və nümayəndəlikləri üçün hüquqi ünvan təmin etmək kimi xidmətləri göstərən şəxslər şirkətin xidmət təminatçıları hesab edilir. Xarici ölkədə (ərazidə) təsis edilən (qeydiyyatdan keçən) hüquqi şəxsin kənar idarəçisi qismində çıxış edən şirkətin xidmət təminatçıları, fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, öhdəlik daşıyan şəxslərlə işgüzar münasibətlər qurarkən, şirkətin xidmət təminatçısı qismində iştirak etdiyini bəyan etməli və bununla əlaqədar zəruri bütün məlumat və sənədləri təqdim etməlidirlər.

20. Xarici hüquqi təsisatın idarəçisi qismində çıxış edən şəxslər fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq mühasibat və maliyyə xidməti göstərən auditorlarla işgüzar münasibətlər qurarkən xarici hüquqi təsisatın idarəçisi olduğunu bəyan etməli və idarəçisi olduğu xarici hüquqi təsisatın əmlak strukturu, təsisçisi, benefisiarı (benefisiarları, benefisiarlar qrupunu), digər idarəçiləri (olduğu təqdirdə), xarici hüquqi təsisat təminatçıları (olduğu təqdirdə) və ya eyni və ya oxşar hüquq və vəzifə daşıyan şəxslər haqqında məlumat və sənədləri və xarici hüquqi təsisatın təsis sənədinin surətini təqdim etməlidirlər.

Üçüncü şəxslərə güvənmə

1. Öhdəlik daşıyan şəxslər digər öhdəlik daşıyan şəxslərin (üçüncü şəxslərin) "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq apardıqları müştəri uyğunluğu tədbirlərinə və ya işgüzar münasibətlərin yaradılması məqsədilə yeni müştərinin təqdimatı zamanı digər öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən əldə edilmiş məlumat və sənədlərə güvənə bilərlər. Üçüncü şəxslərə güvənilən hallarda "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə əməl edilməsinin məsuliyyəti güvənən öhdəlik daşıyan şəxslərin üzərinə düşür. Bu zaman öhdəlik daşıyan şəxslər aşağıdakı tədbirləri görməlidirlər:

- "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində əldə edilmiş məlumat və sənədləri üçüncü şəxslərdən dərhal almalı;
- eyniləşdirmə məlumat və sənədlərinin və müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tələblərinə əməl edilməsinə dair müvafiq məlumat və sənədlərin surətlərinin üçüncü şəxsdən sorğu əsasında təxirəsalınmadan (hər bir halda sorğu edilən iş gününün sonundan gec olmayaraq) əldə olunacağına əmin olmaq üçün addımlar atmalı;
- "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.17-ci maddəsinin tələblərinə əməl etməli;
- üçüncü şəxslər tərəfindən "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə əməl edilməsinə, habelə həmin şəxslər üzərində təsis edildikləri, idarə edildikləri və ya fəaliyyət göstərdikləri ölkədə (ərazidə) dövlət tərəfindən effektiv monitorinq və nəzarət mexanizminin olduğuna əmin olmalıdırlar.

Üçüncü şəxslərə güvənmə

2. Öhdəlik daşıyan şəxslər xarici yurisdiksiyada yerləşən öhdəlik daşıyan şəxslərin müştəri uyğunluğu tədbirlərinə və ya işgüzar münasibətlərin qurulması üzrə vasitəçilik xidmətlərinə və həmin şəxslər tərəfindən əldə edilmiş məlumat və sənədlərə güvəndiyi hallarda, həmin şəxslərin aid olduğu yurisdiksiyanın riskliliyini nəzərə almalıdırlar.
3. Öhdəlik daşıyan şəxslər eyni maliyyə qrupu (holdinq) daxilində olan digər öhdəlik daşıyan şəxslərin müştəri uyğunluğu tədbirlərinə və ya işgüzar münasibətlərin qurulması üzrə vasitəçilik xidmətlərinə və həmin şəxslər tərəfindən əldə edilmiş məlumat və sənədlərə yalnız maliyyə qrupu (holdinq) tərəfindən "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinin tətbiqinə və həmin maliyyə qrupu (holdinq) üzərində nəzarət orqanı tərəfindən effektiv nəzarətin həyata keçirildiyinə əmin olduqları halda güvənə bilərlər. Bu zaman, həmçinin daxili nəzarət proqramları çərçivəsində yüksək riskli zonalara münasibətdə risklərin azaldılması tədbirləri həyata keçirilməlidir.

Məlumat və sənədlərin saxlanılması öhdəliyi

1. Öhdəlik daşıyan şəxslər ölkədaxili və transsərhəd əməliyyatlara dair bütün məlumat və sənədləri qanunvericilikdə daha uzun müddət nəzərdə tutulmadıqda, əməliyyat bitdiyi tarixdən sonra ən azı 5 il ərzində saxlamalıdırlar.
2. Öhdəlik daşıyan şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində əldə edilmiş məlumat və sənədləri, işgüzar yazışmaları, hesablara, habelə aparılmış hər hansı təhlilin nəticələrinə dair məlumat və sənədləri qanunvericiliklə daha uzun müddət nəzərdə tutulmadıqda, işgüzar münasibətlərə xitam verildikdən və yaxud hər hansı birdəfəlik əməliyyat bitdiyi tarixdən sonra ən azı 5 il ərzində saxlamalıdırlar.
3. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 6.1-ci və 6.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan müddət maliyyə monitorinqi orqanının və ya nəzarət orqanının qərarı ilə hər bir xüsusi halda uzadıla bilər.
4. Əməliyyata dair məlumat və sənədlər cinayət mühakimə icraatı zamanı onların sübut kimi istifadəsinin təmin edilməsi məqsədilə hər hansı əməliyyatın yenidən bərpa edilməsinə imkan verəcək qaydada saxlanılmalıdır.
5. Öhdəlik daşıyan şəxslər tərəfindən saxlanılan məlumat və sənədlər maliyyə monitorinqi orqanına, nəzarət orqanlarına, cinayət təqibi orqanlarına və məhkəmələrə (qanunla nəzərdə tutulmuş xüsusi rejimlə mühafizə edilən məlumat və sənədlər onların mühafizə rejiminə uyğun olaraq) sorğuda göstərilən müddətdə təqdim edilməlidir.

Siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslərlə əməliyyatlar

1. Öhdəlik daşıyan şəxslər "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü maddəsində nəzərdə tutulan tədbirlərlə yanaşı, siyasi nüfuzlu şəxslər, onların yaxın qohumları və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslərlə əməliyyatlara münasibətdə aşağıdakı tədbirləri görməlidirlər:
- müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduğunu müəyyən etməyə imkan verən risklərin idarə edilməsi sistemini tətbiq etməli;
- siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslə işgüzar münasibətləri yalnız rəhbərliyin razılığı əsasında yaratmalı və ya davam etdirməli;
- müştərinin və ya benefisiar mülkiyyətçinin siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduğu müəyyən edilən zaman onun təqdim edilən əmlakının, habelə ümumilikdə digər sərvətlərinin mənbəyini müəyyən etmək üçün ağlabatan tədbirlər görməli;
- siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslə işgüzar münasibətlərə davamlı gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiq etməlidirlər.

2. Həyatın yığım sığortası fəaliyyəti ilə məşğul olan sığortaçılar ödəniş həyata keçirilməzdən əvvəl həyatın yığım sığortası şəhadətnaməsi üzrə faydalanan şəxslərin və faydalanan şəxslərin benefisiar mülkiyyətçilərinin siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olmasını müəyyən etmək üçün tədbirlər həyata keçirməli, yüksək risk müəyyən edildikdə, ödənişi rəhbərliyin razılığı ilə həyata keçirməli, şəhadətnamə sahibi ilə işgüzar münasibətləri hərtərəfli araşdırmalı və əməliyyatlar barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verməlidirlər.

Yeni texnologiyalar

1. Öhdəlik daşıyan şəxslər yeni və inkişaf edən texnologiyalar (bundan sonra – yeni texnologiyalar) vasitəsilə yaradılan işgüzar münasibətlərə və aparılan əməliyyatlara yüksək riskli münasibətlər və əməliyyatlar kimi yanaşmalı və bu münasibətlərin yaradılması və əməliyyatların həyata keçirilməsi zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi və azaldılması üzrə tədbirlər görməlidirlər. Öhdəlik daşıyan şəxslər yeni texnologiyaların tətbiqindən əvvəl onların təhlükəsiz tətbiq edilməsi üçün tədbirlər görməli və yeni texnologiyaların tətbiqinin risk qiymətləndirilməsi mexanizminə malik olmalıdırlar.
2. Öhdəlik daşıyan şəxslər yeni texnologiyalar vasitəsilə yaradılan və ya onların tətbiqini nəzərdə tutan işgüzar münasibətlərin, məhsulların və aparılan əməliyyatların tənzimlənməsinə dair daxili qayda və prosedurlara, önləyici tədbirlərə, o cümlədən elektron nəzarət sistemlərinə malik olmalıdırlar.
3. Maliyyə institutları müvafiq riskləri yeni məhsulların və biznes praktikalarının tətbiqindən və yeni texnologiyaların istifadəsindən əvvəl qiymətləndirməli, eləcə də müvafiq risklərin idarə edilməsinə və azaldılmasına münasibətdə önləyici tədbirlər müəyyən etməlidirlər.
4. Öhdəlik daşıyan şəxslərə münasibətdə yeni məhsulların və çatdırılma kanalları da daxil olmaqla yeni biznes praktikalarının yaradılmasından, habelə yeni və inkişaf mərhələsində olan məhsullara münasibətdə yeni texnologiyaların tətbiqindən qaynaqlanan cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri nəzarət orqanları tərəfindən müəyyənləşdirilməli və qiymətləndirilməli, eləcə də müvafiq risklərin idarə edilməsinə və azaldılmasına münasibətdə önləyici tədbirlər müəyyən edilməlidir.
5. Yeni texnologiyalar müştəri uyğunluğu tədbirlərini istisna etməməlidir. Müştəri uyğunluğu tədbirləri informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə tətbiq edildikdə, məlumat və sənədlər elektron qaydada təqdim olunur. Yeni texnologiyaların tətbiqi zamanı "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş verifikasiya tədbirləri maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.
6. Yeni texnologiyalar müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tam tətbiqinə imkan vermirsə və ya müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsində, eləcə də təqdim olunmuş məlumat və sənədlərin həqiqiliyinin yoxlanılmasında aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələr və ya uyğunsuzluqlar varsa, yeni texnologiyaların tətbiqindən imtina edilməlidir.

Yüksək riskli zonalar

1. Yüksək riskli zonaların vətəndaşları ilə, qeydiyyat, yaşayış və ya əsas fəaliyyət yeri həmin zonalarda olan şəxslərlə və ya onların vasitəsilə, eləcə də həmin zonalarda qeydiyyatdan keçmiş bankda hesaba malik olan şəxslərlə əlaqədar hər hansı işgüzar münasibətlər və əməliyyatlara münasibətdə yüksək riskli zona hesab edilən ölkədə təsis edilən, idarə edilən və ya fəaliyyət göstərən üçüncü şəxslər tərəfindən təqdim edilən məlumat və sənədlərə güvənmədən "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.13-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilməlidir.
2. FATF tərəfindən edilmiş çağırışlar əsasında, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 9.5-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş yüksək riskli zonalara münasibətdə məhdudiyyətlər və xüsusi tələblər tətbiq edilə bilər.
3. Yüksək riskli zonalara münasibətdə FATF tərəfindən edilmiş çağırışların mətni maliyyə monitorinqi orqanının rəsmi internet informasiya ehtiyatında dərc edilir və birbaşa və ya müvafiq nəzarət orqanları vasitəsilə öhdəlik daşıyan şəxslərə göndərilir. Öhdəlik daşıyan şəxslər FATF tərəfindən edilmiş çağırışlarda müəyyən edilmiş tədbirləri həyata keçirməlidirlər.
4. Yüksək riskli zonaların müəyyən edilmə əsasları, yüksək riskli zonalara münasibətdə tətbiq edilə bilən məhdudiyyətlərin və xüsusi tələblərin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.
5. Yüksək riskli zonaların siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ilə razılaşdırmaqla, maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilir və birbaşa və ya müvafiq nəzarət orqanlarının vasitəsilə öhdəlik daşıyan şəxslərə göndərilir.
6. Yüksək riskli zonalara münasibətdə tətbiq edilən konkret məhdudiyyətlərin və xüsusi tələblərin növü və müddəti aşkar edilmiş risklərə uyğun olaraq maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən müəyyən edilir və birbaşa və ya müvafiq nəzarət orqanlarının vasitəsilə öhdəlik daşıyan şəxslərə göndərilir.

Daxili nəzarət proqramı

1. Öhdəlik daşıyan şəxslər müəyyən edilmiş risklərə, fəaliyyətlərinin miqyasına və xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə daxili nəzarət proqramı çərçivəsində aşağıdakı tədbirləri görməlidirlər:
- daxili qayda və prosedurların, nəzarət mexanizmlərinin və onların inkişaf planlarının təsdiq və tətbiq edilməsi;
- rəhbərlik səviyyəsində məsul şəxsin və məsul şəxs olmadıqda onu əvəz edən şəxsin müəyyən edilməsi də daxil olmaqla, leqallaşdırmaya və terrorçuluğa qarşı tələblərə riayət edilməsi üzrə müstəqil və effektiv sistemin təşkil edilməsi;
- işəgötürmə prosesində yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələblərinin təmin edilməsi məqsədilə yoxlama prosedurlarının təsdiq və tətbiq edilməsi;
- işçilərin davamlı qaydada təlimlərə cəlb edilməsi;
- mövcud sistemin səmərəliliyini daxili audit standartları əsasında qiymətləndirən müstəqil audit mexanizminin təşkil edilməsi.

2. Öhdəlik daşıyan şəxslər olan maliyyə qrupları (holdinqlər) həmin qrup (holdinq) miqyasında daxili nəzarət proqramları çərçivəsində "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 10.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tədbirlərə əlavə olaraq aşağıdakı tədbirlərin bütün filiallara və törəmə hüquqi şəxslərə tətbiq edilməsini təmin etməlidirlər:
- müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin idarə edilməsi məqsədilə məlumat və sənədlərin qrupdaxili (holdinqdaxili) ötürülməsinə dair qayda və prosedurların təsdiq və tətbiq edilməsi;
- qrup (holdinq) səviyyəsində leqallaşdırmaya və terrorçuluğa qarşı tələblərə riayət, audit və "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn öhdəliklər çərçivəsində əsas hüquqi şəxsdən, filial və törəmə hüquqi şəxsdən müştərilər, hesablar və əməliyyatlar barədə məlumat və sənədlərin alınması qayda və prosedurlarının təsdiq və tətbiq edilməsi;

Daxili nəzarət proqramı

- ötürülmüş məlumat və sənədlərin konfidensiallığını və təhlükəsizliyini, eləcə də yayılmasının qarşısının alınmasını təmin edən mexanizmlərin formalaşdırılması qayda və prosedurlarının təsdiq və tətbiq edilməsi.

3. Maliyyə institutunun təsis edildiyi yurisdiksiya cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində maliyyə institutlarının filiallarının və törəmə hüquqi şəxslərinin yerləşdiyi xarici yurisdiksiyada mövcud olan tələblərlə müqayisədə daha sərt tələblər müəyyən edərsə, maliyyə institutları xarici yurisdiksiyanın qanunvericiliyinin imkan verdiyi çərçivədə xarici filiallarının və törəmə hüquqi şəxslərinin daha sərt tələblər əsasında fəaliyyət göstərməsini təmin etməlidir.

4. Əgər xarici yurisdiksiyanın qanunvericiliyi daha sərt tələblərin tətbiqini qadağan edirsə, maliyyə qrupları (holdinqlər) risklərin idarə edilməsi məqsədilə tədbirlər görməli və bu barədə nəzarət orqanına məlumat verməlidirlər.

5. Maliyyə monitorinqi orqanı daxili nəzarət proqramının cavab verməli olduğu minimum tələbləri müəyyən edir. Nəzarət orqanları nəzarət etdikləri öhdəlik daşıyan şəxslərə münasibətdə maliyyə monitorinqi orqanının müəyyən etdiyi minimum tələblərdən əlavə tələblər müəyyən edə bilər.

Monitorinq və nəzarət tədbirləri

- Maliyyə Monitorinqi Orqanı
- Əməliyyatların icrasının dayandırılması
- Nəzarət orqanları
- Vətəndaş qüsursuzluğu ilə bağlı tələblərə riayət edilməsinə nəzarət
- Valyuta sərvətləri və milli valyutanın transsərhəd daşınmasına nəzarət
- Geriyə məlumatlandırma

Maliyyə Monitorinqi Orqanı

1. Maliyyə monitorinqi orqanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında iştirak edir, öhdəlik daşıyan şəxslər, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslər, nəzarət orqanları və digər dövlət orqanları (qurumlar) tərəfindən təqdim edilən, həmçinin informasiya resurslarından, açıq mənbələrdən və digər şəxslərdən əldə olunan məlumat və sənədləri toplayır və təhlil edir, təhlilin nəticələrini və digər zəruri məlumatları aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlara) təqdim edir. Bu zaman maliyyə monitorinqi orqanı şübhəli hallara dair əldə edilmiş məlumat və sənədlərin keyfiyyətini qiymətləndirir, şübhəli halların müəyyən edilməsi, o cümlədən risk qiymətləndirilməsinin aparılması məqsədilə taktiki və strateji təhlil metodlarından istifadə edir.
2. Maliyyə monitorinqi orqanı öz fəaliyyətində müstəqildir.
3. Maliyyə monitorinqi orqanı monitorinq olunmalı əməliyyat barədə mənbəyi məlum olan məlumat və sənədlər aldıqda, həmçinin özünün apardığı strateji və taktiki təhlilin nəticəsi olaraq və ya üçüncü dövlətin sorğusu əsasında araşdırma məqsədilə müvafiq sorğu göndərməklə öhdəlik daşıyan şəxslər, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslərdən, nəzarət orqanlarından və dövlət orqanlarından (qurumlardan) məlumat və sənədlər almaq hüququna malikdir.
4. Maliyyə monitorinqi orqanı öhdəlik daşıyan şəxslərə sorğu göndərməklə bu sorğunun göndərildiyi gündən sonrakı 6 ayadək müddətə onlardan müəyyən meyarlar üzrə həyata keçirdikləri əməliyyatlar (əməliyyatın növü, xarakteri, şəxslər, ərazilər, məhsullar, çatdırılma kanalları və sair) barədə məlumatların təqdim edilməsini sorğu edə bilər. Bu müddət maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən 6 ayadək yenilənə bilər.

5. Maliyyə monitorinqi orqanı öz informasiya sistemini müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanların (qurumların) informasiya sistemlərinə (ehtiyatlarına) inteqrasiya edərək habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar zəruri olan məlumatları elektron qaydada sorğu əsasında almaq hüququna malikdir. Maliyyə monitorinqi orqanının qeyd olunan informasiya sistemlərindən (ehtiyatlardan) əldə etdiyi məlumatların dairəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

6. Maliyyə monitorinqi orqanı təqdim olunmuş məlumatların məxfiliyini və yalnız "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün istifadəsini təmin etməli, habelə bu məlumatların təhlükəsizliyinin təmin olunması sistemini təşkil etməlidir.

7. Maliyyə monitorinqi orqanı maliyyə institutları tərəfindən bu Qanunun tələblərinin sistemli pozulmasına dair məlumatlar əldə etdikdə, bu barədə məlumatı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsuliyyət və digər tədbirlərin tətbiq edilməsi üçün aidiyyəti nəzarət orqanına təqdim edir. Nəzarət orqanı ona təqdim edilmiş məlumatlar üzrə həyata keçirilmiş tədbirlər barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verir.

8. Maliyyə monitorinqi orqanı qeyri-maliyyə institutları və peşə sahibləri, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslər tərəfindən Qanunun tələblərinə riayət edilməsi vəziyyətinə dair özündə olan, o cümlədən sorğu əsasında nəzarət orqanları və öhdəlik daşıyan şəxslərdən əldə etdiyi məlumatları təhlil edərək aşağıdakı tədbirləri görə bilər:

- sahəvi risk qiymətləndirilməsi həyata keçirərək nəticələrini müvafiq nəzarət orqanına təqdim edə bilər;
- qeyri-maliyyə institutları və peşə sahiblərinin müraciətləri əsasında onların leqallaşdırmaya və terrorçuluğa qarşı tələblərə riayət sisteminin kənar qiymətləndirilməsini apara bilər;

Maliyyə Monitorinqi Orqanı

- müvafiq nəzarət orqanlarının müraciəti əsasında qeyri-maliyyə institutları və peşə sahibləri tərəfindən "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə riayət edilməsi vəziyyətinin müəyyən edilməsi məqsədilə aparılan yoxlamalarda müşahidəçi və ya ekspert qismində iştirak edə bilər;
- nəzarət orqanı tərəfindən müvafiq yoxlamanın aparılmasını, qanunvericilikdə müəyyən edilmiş (təsir, təshih və s.) tədbirlərin görülməsini, sanksiyaların tətbiq edilməsini təklif edə bilər.

9. Nəzarət orqanları "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14.8.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsi və ya bu tədbirlərin həyata keçirilməsindən imtina edilməsi barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verir. Maliyyə monitorinqi orqanının təklifi ilə nəzarət orqanı tərəfindən qeyri-maliyyə institutları və peşə sahiblərində müvafiq yoxlamalar həyata keçirildikdə yoxlamanın nəticələrinə dair məlumatı nəzarət orqanı maliyyə monitorinqi orqanına təqdim edir.
10. Maliyyə monitorinqi orqanı aparılmış təhlil zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya digər cinayətlərin əlamətlərini müəyyən etdikdə bu barədə məlumat və sənədləri dərhal istintaq aidiyyəti üzrə cinayət təqibi orqanına təqdim etməlidir.
11. Maliyyə monitorinqi orqanı "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq məlumat və sənədlərin ona təqdim edilmə qaydasına, müştəri uyğunluğu tədbirlərinə, daxili nəzarət proqramına, yeni texnologiyaların tətbiqi zamanı verifikasiya tədbirlərinə, öhdəlik daşıyan şəxslərin, habelə Qanunun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslərin geriyə məlumatlandırma proseduruna dair normativ xarakterli aktlar qəbul edir.
12. Maliyyə monitorinqi orqanının səlahiyyətləri "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilən Nizamnamə ilə müəyyən edilir.

Əməliyyatların icrasının dayandırılması

1. Əməliyyatlarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya digər cinayətlərə dair əsaslar və ya şübhələr mövcud olduqda "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 11.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda maliyyə monitorinqi orqanı əməliyyatın icrasının dayandırılması barədə ən qısa müddətdə, lakin 2 iş günündən gec olmayaraq əsaslandırılmış qərar qəbul edir və dərhal həmin əməliyyatı icra edən maliyyə institutuna əməliyyatın dayandırılması barədə göstəriş verir.
2. Maliyyə monitorinqi orqanı "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 15.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda, habelə özünün apardığı strateji və taktiki təhlilin nəticəsi olaraq və ya üçüncü dövlətin sorğusu əsasında əməliyyatların 3 iş günündən çox olmayan müddətdə dayandırılması barədə qərar qəbul edə bilər.
3. Əməliyyatın icrasının dayandırılması barədə maliyyə monitorinqi orqanı tərəfindən qəbul edilmiş qərar və müvafiq məlumat və sənədlər dərhal istintaq aidiyyəti üzrə cinayət təqibini həyata keçirən orqanlara göndərilir. Həmin orqanlar "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 15.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan müddət ərzində əməliyyatın icrasının daha uzun müddətə dayandırılması üçün cinayət-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görə bilərlər.
4. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 15.2-ci maddəsinə uyğun olaraq maliyyə institutu tərəfindən əməliyyatın icrasının dayandırılmasına dair müştəriyə məlumat verilməməlidir.

Nəzarət orqanları

1. Nəzarət orqanları öhdəlik daşıyan şəxslər, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslər tərəfindən Qanunun tələblərinə əməl edilməsinə nəzarəti həyata keçirən aşağıdakı orqanlardan (qurumlardan) ibarətdir:
- maliyyə institutlarına münasibətdə – Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı;
- rieltorlar, hüquq, mühasibat və vergi məsləhəti xidmətləri göstərən şəxslərə münasibətdə – müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum);
- notariuslara və qeyri-hökumət təşkilatlarına, o cümlədən xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycan Respublikasındakı filial və ya nümayəndəliklərinə münasibətdə – müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum);
- dini qurumlara münasibətdə – müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum);
- vəkillərə münasibətdə – Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası;
- auditor xidməti göstərən şəxslərə münasibətdə – Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası.

2. Nəzarət orqanları öhdəlik daşıyan şəxslərə, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslərə münasibətdə apardıqları yoxlamalar zamanı Qanunun 11-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş əsaslara uyğun gələn əməliyyatları araşdırmalı və bu cür əməliyyatlara dair məlumat və sənədlərin maliyyə monitorinqi orqanına göndərilmədiyini aşkar edərsə, dərhal həmin məlumat və sənədlərin maliyyə monitorinqi orqanına göndərilməsini təmin etməli və məlumat və sənədlərin təqdim edilməməsinin səbəblərini araşdırmalıdır. Eyni zamanda, nəzarət orqanları nəzarət etdikləri bütün subyektlərin əməliyyatlarında "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında“Azərbaycan Respublikasının Qanununun 11.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halların əsaslarını araşdırmalı və bu cür əsaslara malik əməliyyatlar barədə məlumat və sənədləri maliyyə monitorinqi orqanına təqdim etməlidirlər.

3. Nəzarət orqanları öhdəlik daşıyan şəxslər, habelə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslər tərəfindən Qanunun tələblərinə əməl edilməməsini aşkar edərsə, onlara qarşı inzibati və ya qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər tədbirləri tətbiq etməli və bu barədə maliyyə monitorinqi orqanına məlumat verməlidir. "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinin öhdəlik daşıyan şəxslər, habelə Qanunun 12-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş şəxslər tərəfindən pozulması Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada həmin fəaliyyəti həyata keçirmək hüququ verən lisenziyanın, icazənin, qeydiyyatın, şəhadətnamənin və (və ya) üzvlüyün dayandırılması və ya ləğv edilməsinə səbəb olur.
4. Nəzarət orqanları nəzarət yoxlamalarını müəyyən edilmiş, habelə sahəvi və ölkə səviyyəsində mövcud olan risklərə uyğun olaraq qanunla müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirməlidirlər. Maliyyə qruplarına (holdinqlərə) münasibətdə yoxlamaların həyata keçirilməsinin dövriliyi və intensivliyi həmin maliyyə qruplarının (holdinqlərin) səciyyəvi xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilməlidir.
5. Ödəniş təşkilatlarına və elektron pul təşkilatlarına münasibətdə "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələbləri Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi qaydada tətbiq edilir.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulması

Çirkli pulların yuyulması üsulları

- Smörfinq üsulu
- Parçalama üsulu
- Vergi cənnətləri (Ofşor Mərkəzləri)
- Şel Banklar
- Saxta şirkətlər
- Nağd puldan istifadə edən müəssisələr
- Borcların avtomatik maliyyələşdirilməsi üsulu
- Valyuta dəyişmə məntəqələri
- Alternativ pul köçürmə üsulları
- Saxta qaimə-faktura/Saxta ixracat
- Vəsaitlərin ölkədən fiziki formada çıxarılması

Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizənin məqsədi

- Cinayətkarları cinayətdən əldə edilən gəlirlərdən məhrum etməklə onların əsas səbəbini aradan qaldırmaq.
- Maliyyə sistemləri və institutlarının çirkli pulların yuyulması proseslərində alət kimi istifadəsinin qarşısını almaq və cəmiyyətin sistemə olan inamını qorumaq.

Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə

- **Çəkindirici tədbirlər**

  Həbs, pul cəzası, müsadirə və hüquqi şəxslər üçün təhlükəsizlik tədbirləri görmək kimi çəkindirici tədbirlər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

- **Profilaktik tədbirlər**

  Cavabdeh şəxslərə tətbiq olunan müştəri uyğunluğu tədbirləri, şübhəli əməliyyatlar barədə bildirişlər, daxili nəzarət, daxili audit, risklərin idarə edilməsi kimi öhdəliklər 2022-ci il 30 dekabr tarixli 781-VIQ nömrəli "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulması

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (Maddə 193-1)
- cinayət yolu ilə əldə edildiyini bilə-bilə əmlakın əldə edilməsinin həqiqi mənbəyini gizlətmək və ya cinayət törətmiş şəxsin məsuliyyətdən yayınması üçün ona kömək etmək məqsədilə belə əmlakın konversiyası və ya köçürülməsi, yaxud həmin məqsədlərlə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakdan istifadə etməklə maliyyə əməliyyatlarının və ya digər əqdlərin həyata keçirilməsi;
- cinayət yolu ilə əldə edildiyini bilə-bilə əmlakın həqiqi xarakterinin, mənbəyinin, yerinin, onlara sərəncam verilməsinin, onların yerdəyişməsinin, belə əmlaka olan hüquqların və ya onların kimə məxsus olmasının ört-basdır edilməsi və ya gizlədilməsi - dörd min manatdan səkkiz min manatadək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə, iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulması

Eyni əməllər:
- qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə;
- təkrar törədildikdə;
- şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə - üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə, beş ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Cinayət Məcəlləsinin 193-1.1 və ya 193-1.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllər:
- mütəşəkkil dəstə və ya cinayətkar birlik (cinayətkar təşkilat) tərəfindən törədildikdə;
- xeyli miqdarda törədildikdə – üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə yeddi ildən on iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulması

Aktivlər: Dəyəri pulla təmsil oluna bilən hər cür daşınan və ya daşınmaz, maddi və ya qeyri-maddi mal və hüquqlar və onlar üzərində hüquqlarını təsdiq edən hər cür hüquqi sənədlər və ya vasitələr.

Minimum iki il və ya daha çox həbs cəzası nəzərdə tutulmuş cinayət → Cinayətdən yolu ilə əldə edilmiş gəlir (Cinayət nəticəsində əldə edilmiş aktivlərin dəyəri) →

- ölkədən xaricə çıxarmaq
- müxtəlif proseslərə məruz qoymaq

Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (Maddə 214-1)
- əldə olunma mənbəyindən asılı olmayaraq, pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın tamamilə və yaxud qismən, bilavasitə və ya dolayısı ilə Cinayət Məcəlləsinin 102, 214, 214-2, 214-3, 215, 219, 219-1, 219-2, 226, 227, 227-1, 270-1, 277, 278, 279, 280, 282 və 283-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin şəxs və ya qrup (dəstə, təşkilat) tərəfindən hazırlanmasının, təşkil olunmasının və ya törədilməsinin, yaxud terrorçunun və ya terrorçu qrupun (dəstənin, təşkilatın) maliyyələşdirilməsi üçün istifadə olunacağını bilərək pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın qəsdən toplanılması və ya verilməsi – on ildən on dörd ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş çirkli pulların yuyulması

Cinayət əvvəllər törədildikdə

Cinayət yolu ilə əldə edilən gəlir

çirkli pulların yuyulması

Qanuni görünüş (Qanuni gəlir)

Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və maliyyə mənbələrinin gizlədilməsi

Cinayət

Cinayət yolu ilə əldə edilən gəlir

çirkli pulların yuyulması

Qanuni görünüş (Qanuni gəlir)

Qanuni fəaliyyətlər

Qanuni gəlir

Qanunsuz məqsədlər üçün istifadə

Qanunsuz yollarla əldə edilmiş gəlir

İstifadə yerinin və məqsədinin gizlədilməsi

Çirkli pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 193-1 maddəsində cinayət törədilməsi üçün zəmin yaradan əməllər üçün aşağı hədd 2 (iki) il həbs cəzasıdır.

Cinayət Məcəlləsinin 214-1 maddəsində terrorçuluğu maliyyələşdirmə cinayətlərinə görə tətbiq olunacaq cəza 10 ildən 14 ilədək həbs olaraq təyin olunmuşdur.

Bu səbəbdən də terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayəti çirkli pulların yuyulmasının əsas cinayətləri sırasında yer almaqdadır.

Öhdəlik daşıyan şəxslər

2022-ci il 30 dekabr tarixli 781-VIQ №-li "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “maliyyə institutları, eləcə də qeyri-maliyyə institutları və peşə sahibləri” öhdəlik daşıyan şəxslər olaraq müəyyən edilir.
Öhdəlik daşıyan şəxslər - "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və müvafiq qanunvericiliyə əsasən cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətlərinə qarşı mübarizə sahəsində “profilaktik tədbirlər” (şəxsiyyətin müəyyən edilməsi, şübhəli əməliyyat hesabatı, davamlı məlumatlandırma, məlumat və sənədlərin çatdırılması, mühafizəsi və təqdim edilməsi) çərçivəsində müəyyən edilir.

Maliyyə institutları

- Kredit təşkilatları
- Həyatın yığım sığortası fəaliyyəti ilə məşğul olan yerli və xarici sığortaçılar
- Təkrarsığortaçılar və sığorta vasitəçiləri
- İnvestisiya şirkətləri
- İnvestisiya fondları və bu fondlarının idarəçiləri
- Xarici investisiya fondlarının nümayəndəlikləri
- Mərkəzi depozitar
- Poçt rabitəsinin milli operatoru
- Lombardlar
- Maliyyə lizinqi xidmətləri göstərən şəxslər
- Virtual aktiv xidməti təminatçıları
- Valyuta mübadiləsi fəaliyyətinə lisenziya almış şəxslər

Qeyri-maliyyə institutları və peşə sahibləri

- Rieltorlar
- Vəkillər
- Notariuslar
- Hüquq, mühasibat və vergi məsləhəti xidmətləri göstərən müstəqil şəxslər
- hüquq, mühasibat və vergi məsləhəti xidmətləri göstərən xarici hüquqi şəxslərin Azərbaycan Respublikasındakı filial və ya nümayəndəlikləri
- Auditor fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər